

Fàbrica de Viladomiu Vell

Gironella

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la part sud del municipi. A l'extrem sud de la colònia, a peu de riu Llobregat.
Emplaçament	L'accés a la colònia des d'un vial que surt a la rotonda d'accés a Cal Bassacs a la C-16z.

Coordenades:

Latitud:	42.00803
Longitud:	1.88515
UTM Est (X):	407682
UTM Nord (Y):	4651269

Classificació

Número de fitxa	08092 - 59
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Només està ocupada i activa una part del recinte i de les naus industrials, actualment, la resta estan en desús.
Protecció	Inexistent
Número inventari	si. IPA, 3323 (Colònia)
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	diversos propietaris.
Fitxes associades:	
<u>Colònia Viladomiu Vell</u>	
Autoria de la fitxa	Sara Simon Vilardaga

Descripció

La colònia de Viladomiu Vell s'estén per una extensió de forma allargada a peu de riu Llobregat, té una distribució a partir d'un carrer central que dóna entrada a la colònia amb els edificis singulars, la torre de l'amo i l'església a l'entrada, seguit dels blocs de pisos i els espais comuns i al fons l'àrea industrial. El recinte fabril està delimitat en gran part per un mur perimetral i a un costat el canal; a l'extrem nord hi ha el portal d'accés, que dóna directament a una plaça on hi ha la bàscula, l'edifici de despatxos i accés a diferents naus. El conjunt compta amb una gran nau central de planta rectangular allargada, de tres pisos i coberta de teula àrab a dues vessants; actualment la coberta és sostinguda per columnes de ferro colat i bigues metàl·liques, que van substituir els antics embigats de fusta. Els murs són de pedra coberts per un arrebossat senzill i acabat pintat; compta amb grans finestrals de tall rectangular distribuïdes uniformement. Es pot veure una altra nau més petita amb acabats similars. A més, compta amb un seguit d'altres edificis annexes, entre els quals el taller de serralleria, la torre del muntacàrregues i alguns magatzems.

Observacions:

Viladomiu Vell està inclòs en el "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; el municipi de Gironella està comprès dins el Pla juntament els d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Navàs, Olvan i Puig-reig (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

La colònia Viladomiu Vell, va ser fundada per Tomàs Viladomiu Bertran, membre d'una nissaga vinculada a la indústria de filats i teixits des d'antic. Els orígens de la família es documenten des d'inicis del segle XVI a Vilada, des d'on es traslladaran a Berga. Al llarg dels anys es coneixen nombroses notícies que documenten la relació dels Viladomiu amb la manufactura tèxtil, mostrant l'evolució i creixement dels seus negocis a partir de l'adaptació a les noves demandes i necessitats de cada període. El pare de Tomàs Viladomiu va traslladar-se a Sallent en casar-se amb Antònia Bertran, de la casa Cal Rei, població on continuaria dedicat als filats i teixits, i on va néixer el fundador de les colònies Viladomiu, qui continuaria les trajectòries de negoci de la família. Tomàs Viladomiu Bertran va decidir-se a instal·lar una fàbrica i colònia riu Llobregat aigües amunt, veient les possibilitats que oferia la zona, encara escassament industrialitzada. La ubicació escollida van ser els terrenys de la Plana de Santa Marc, que comprà als germans Feliu. A partir del 1868 s'inicia la història de la colònia de Viladomiu amb la sol·licitud d'aprofitament d'aigües per construir una fàbrica, les obres s'iniciarien amb la construcció d'una primera nau, la resclosa i canal, i els primers edificis per allotjar els treballadors. Posteriorment la colònia aniria creixent i incorporant elements, l'església (1885), la muralla, la torre (1910), les escoles, ampliant els blocs de pisos, ampliant la fàbrica, etc. Un cop havia arrencat la producció (1871), l'empresa "Viladomiu e Hijos", va comprar i iniciar els tràmits per construir una nova colònia en uns terrenys situats més al sud de Viladomiu Vell. En aquest cas, els terrenys es van comprar a la mateixa família, la parcel·la on es construiria el nou projecte es denominava la Clau de Sant Marc, les denominacions dels terrenys s'emprarien mentre van estar les dues colònies sota la mateixa empresa; a partir del 1896, els fills de Tomàs Viladomiu parteixen l'herència i cada colònia Viladomiu Vell i Viladomiu Nou passen a estar gestionades per empreses diferents. El 1882 l'empresa va aconseguir l'estatut de colònia agrícola i industrial que li permetia beneficiar-se de determinades exempcions fiscals. Des de la fundació de la colònia Viladomiu Nou i fins el 1989 va estar gestionada per diferents empreses vinculades a la família Viladomiu.

La gestió de la colònia i fàbrica de Viladomiu Nou es va fer a través de diferents empreses, ja que al llarg dels anys van anar canviant: 1869-1887: Viladomiu e Hijos, 1888-1896: Viladomiu Hijos, a partir d'aquí cada colònia Viladomiu emprèn el seu propi camí empresarial, 1896-1906: José Viladomiu Montaña, 1907-1927: José y Jacinto Viladomiu; 1928-1934: José Viladomiu Senmartí; 1934-1989: Manufacturas Viladomiu S.A.

Bibliografia

- BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12.
- CASALS, R. Pvre. (2002): La Colònia Viladomiu Vell (1868-1935). Barcelona: Centre d'Estudis i Difusió del Patrimoni Industrial.
- S/A. (1993): Cent imatges per a la història: Gironella, 1885-1973. Gironella: Associació Cultural El Vilatà; col·lecció l'escambell, 4.
- SERRA, R. et altri (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga, Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà.
- SERRA, R.; CASALS, L. (fotografies) (2000): Colònies Tèxtils de Catalunya. Barcelona: Angle Editorial i Caixa de Manresa.
- SERRA, R. (2013): "Els orígens de la industrialització tèxtil de Gironella: Cal Metre, Cal Bassacs, Viladomiu Vell i Viladomiu Nou2. L'Erol, núm. 118, pàg. 21-30.
- SOLER i RIBA, R. (2005): Viladomiu Nou. Berga.
- VALL CASAS, P. (1999): De colònies tèxtils a Parc Fluvial. El sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà. Gènesi i revaloració. Barcelona: Marcombo.
- VVAA (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, volum 5, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- TEIXIDOR, E. (2010): Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya. Barcelona: Angle Editorial.

